

*До спеціалізованої вченої ради ДФ 41.884.071
Одеського державного університету
внутрішніх справ*

РЕЦЕНЗІЯ

**доктора юридичних наук, професора Бабенка Андрія Миколайовича
на дисертацію Олексія Михайловича Калюжного на тему:
«Запобігання незаконному посіву або вирощуванню наркотиковмісних
рослин в Україні», подану на здобуття наукового ступеня доктора
філософії за спеціальністю 081 «Право»**

Актуальність проведеного дослідження. Проблема незаконного посіву та вирощування наркотиковмісних рослин є однією з ключових загроз національній безпеці, правопорядку та здоров'ю населення України. Поширення наркоманії в державі набуває рис великомасштабного асоціального явища, яке спричиняє руйнування фізичного та морального здоров'я нації, підриває її генофонд, сприяє зростанню рівня злочинності та корупції, дестабілізує суспільні відносини та правопорядок. Високий рівень доступності наркотичних засобів, зокрема тих, що виготовляються з рослинного матеріалу, прямо впливає на соціально-економічний розвиток держави, знижує її інтелектуальний і трудовий потенціал, сприяє занепаду цілих регіонів та ускладнює боротьбу з організованою злочинністю.

В умовах воєнного стану ця проблема набуває особливої гостроти, оскільки соціально-економічні труднощі, порушення контролю за територіями та кордонами, а також послаблення правоохоронної діяльності створюють сприятливі умови для поширення незаконного культивування наркотичних рослин. Військові конфлікти історично супроводжуються зростанням рівня злочинності, зокрема в сфері незаконного обігу наркотиків, що підтверджується світовою практикою. Згідно з даними Управління ООН з наркотиків і злочинності, світовий ринок незаконних наркотиків щорічно приносить

кримінальним угрупованням сотні мільярдів доларів, а незаконне вирощування опійного маку та канабісу залишається стабільним джерелом фінансування для організованих злочинних структур. Особливо тривожним є той факт, що в кризових та постконфліктних регіонах спостерігається значне зростання таких кримінальних правопорушень. Для України існує ризик подальшого збільшення масштабів цієї проблеми внаслідок дестабілізації економічної ситуації, збільшення кількості осіб, залучених до тіньового сектору економіки, та зниження ефективності правоохоронної діяльності. Крім того, розширення контрабандних маршрутів через тимчасово неконтрольовані території створює додаткові виклики для запобігання незаконному обігу наркотиків, у тому числі й рослинного походження.

Особливу небезпеку становить й те, що природно-кліматичні умови України є сприятливими для культивування наркотиковмісних рослин. Родючі ґрунти, помірний клімат із достатньою кількістю опадів та розвинена аграрна інфраструктура створюють передумови для широкомасштабного вирощування опійного маку та конопель як у легальному, так і в нелегальному секторах. Злочинні угруповання можуть використовувати ці фактори для розширення незаконного виробництва, що ще більше ускладнює процес протидії наркозлочинності.

У контексті глобальних тенденцій та внутрішніх загроз дослідження проблеми запобігання незаконному посіву та вирощуванню наркотиковмісних рослин є вкрай актуальним. Воно дозволяє не лише оцінити масштаби та специфіку цього явища, але й розробити ефективні механізми його протидії, адаптовані до умов воєнного стану та післявоєнного відновлення України.

Вищезазначене підтверджує своєчасність і високу актуальність дисертаційного дослідження Калюжного Олексія Михайловича на тему: «Запобігання незаконному посіву або вирощуванню наркотиковмісних рослин в Україні», поданого на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Дослідження матеріалів дисертації О.М. Калюжного на тему: «Запобігання незаконному посіву або вирощуванню наркотиковмісних рослин в Україні», поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право», а також ознайомлення з його науковими публікаціями, свідчить про комплексне кримінологічне опрацювання важливої як у теоретичному, так і в практичному аспектах проблематики. У роботі автор здійснив всебічний аналіз досліджуваного питання, сформулював аргументовані висновки та конструктивні пропозиції, що мають наукову та практичну цінність. Оцінюючи дисертацію загалом, можна констатувати, що вона виконана на високому науковому рівні, має чітко вибудовану структуру, а поставлені завдання вирішені логічно й послідовно. Наукові положення ґрунтуються на глибокому теоретичному та емпіричному аналізі, а отримані висновки та рекомендації мають вагомe значення для розвитку кримінології, кримінального та кримінально-виконавчого права. Дисертація відповідає ключовим критеріям оцінювання наукових досліджень цього рівня, що підтверджує її високий теоретико-практичний потенціал.

У процесі аналізу дисертаційної роботи здобувача встановлено, що визначені об'єкт і предмет дослідження повністю узгоджуються з обраною темою, що свідчить про коректність і наукову обґрунтованість методологічного підходу до вирішення поставлених завдань. Структура дослідження є логічною та послідовною, що забезпечує комплексне й системне розкриття основного змісту роботи. Автор чітко окреслив дослідницькі завдання, які безпосередньо впливають із сформульованої мети, що сприяє їх ефективному вирішенню. Використані методи дослідження підібрані вдало й застосовані з належною науковою точністю, що знайшло відображення у структурі роботи (стор. 22–24), забезпечуючи її аргументованість та практичну значущість.

У роботі чітко простежується зв'язок з науковими програмами, планами та темами. Дисертація О.М. Калюжного узгоджується з Переліком пріоритетних тематичних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок на період до 31 грудня року, наступного після припинення або

скасування воєнного стану в Україні, затверджених постановою Кабінету Міністрів України № 476 від 30 квітня 2024 року. Дисертаційне дослідження відповідає Пріоритетним напрямам розвитку науки і техніки та інноваційної діяльності (відповідно до Закону України від 12 січня 2023 року №2859-IX зі змінами); Тематиці наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок на 2020-2024 роки (наказ МВС України від 11 червня 2020 року № 454). Дисертаційне дослідження проводиться у межах науково-дослідних робіт Одеського державного університету внутрішніх справ «Пріоритетні напрямки розвитку реформування правоохоронних органів в умовах розгортання демократичних процесів у державі» (державний реєстраційний номер №0116U006773), а також науково-дослідницької роботи кафедри кримінально-правових дисциплін Одеського державного університету внутрішніх справ «Забезпечення кримінально-правової діяльності суб'єктів запобігання кримінальним правопорушенням в інтересах кримінального судочинства» (протокол Вченої ради ОДУВС №2 від 23.09.2024 р.) та згідно з планом науково-дослідницької роботи кафедри кримінального права та кримінології Одеського державного університету внутрішніх справ «Кримінально-правові, кримінологічні та кримінально-виконавчі заходи запобігання злочинності» (державний реєстраційний номер № 012U002156).

Тему дисертаційного дослідження О.М. Калюжного затверджено Вченою радою Одеського державного університету внутрішніх справ 26 вересня 2023 року (протокол № 2).

Не викликають заперечень **ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій**. Вони забезпечуються: застосуванням загальнонаукових і спеціально-наукових методів, які обрано відповідно до теми цієї наукової роботи; науково-теоретичним підґрунтям дисертації виявилися наукові праці фахівців, у тому числі зарубіжних, у галузі кримінології, кримінального права, історії, ботаніки, агрономії, соціології, психології, статистики, хімії та інших наук, що мають безпосереднє відношення до теми дисертаційного дослідження; нормативно-правову базу роботи

складають національні та міжнародно-правові нормативні акти кримінального законодавства, що регулюють відносини у сфері запобігання незаконному посіву або вирощуванню наркотиковмісних рослин в Україні; узагальненням значного масиву зібраних під час проведення роботи над дисертацією відомостей, що складають емпіричну базу дослідження, а саме: кримінально-правової статистики Офісу Генерального прокурора України про стан і структуру злочинності та осіб, які вчиняють кримінальні правопорушення в Україні за 2019-2024 рр.; результати вивчення судових вироків за матеріалами кримінальних проваджень щодо незаконного посіву або вирощування наркотиковмісних речовин в Україні за 2019-2024 рр.; статистична звітність Державного комітету статистики України за 2019-2024 рр.; матеріали анкетування працівників правоохоронних органів, які безпосередньо займаються запобіганням незаконному посіву або вирощуванню наркотиковмісних рослин в Україні; повідомлення на інформаційних Інтернет-порталах про стан кримінальних правопорушень у сфері незаконного посіву або вирощуванню наркотиковмісних рослин в Україні за 2019-2024 рр. (стор. 24).

Наукова новизна отриманих результатів полягає у тому, що дисертація Олексію Михайловича Калюжного на тему: «Запобігання незаконному посіву або вирощуванню наркотиковмісних рослин в Україні» є комплексним дослідженням, яке висвітлює теоретичні і практичні засади запобігання незаконному посіву або вирощуванню наркотиковмісних рослин в Україні з урахуванням сучасних положень чинного законодавства, стану правоохоронної діяльності та міжнародного досвіду в умовах воєнного стану.

Відповідно, ґрунтуючись на результатах дослідження, автором О.М. Калюжним розроблено систему наукових положень і обґрунтовано наукові результати, які є новими для кримінологічної науки або які наділені істотними ознаками новизни.

Позитивно сприймається запропонована автором систематизація ключових етапів дослідження незаконного посіву або вирощування наркотиковмісних рослин. Зокрема, автор визначає, що перший етап – це

початковий. Цей етап охоплює давні часи та пов'язаний з етноботанічними практиками стародавніх культур, де вживання наркотиковмісних рослин мало релігійний або медичний контекст. Другий етап – колоніальний. Цей період охоплював часи Середньовіччя і Відродження, що включав взаємодію з торгівлею та колоніальним експансіонізмом, які призвели до глобалізації торгівлі наркотиками. Третій етап – епоха наркотичного розквіту (XIX – початок XX ст.). Цей період характеризується зростанням виробництва і доступності наркотиків, а також формуванням організованого ринку наркотичних засобів. Четвертий етап – епоха наркотичної експансії (XX ст.). Відзначається глобалізацією наркотичної злочинності та формуванням транснаціональних кримінальних мереж. П'ятий етап – епоха боротьби проти наркотиків (початок XXI ст. – дотепер). Сучасний період, у якому багато країн світу систематично й масштабно протидіють незаконному посіву та обігу наркотиковмісних рослин через посилення законодавства та міжнародне співробітництво.

Важливого значення набуває запропонована О.М. Калюжним дефініція поняття «незаконний посів або вирощування наркотиковмісних рослин в Україні в умовах воєнного стану як об'єкта кримінологічного дослідження». Автор, встановив, що – це складний кримінологічний феномен із високим рівнем суспільної небезпеки, що полягає у неправомірному культивуванні рослин, які містять активні наркотичні речовини, заборонені або суворо регламентовані законом. Його небезпечність зумовлена підривом економічної та правоохоронної стабільності, сприянням наркозалежності та пов'язаним із цим поширенням інших кримінальних правопорушень. В умовах воєнного стану феномен посилюється через обмеження контролю на окремих територіях, що полегшує діяльність правопорушників і ускладнює їх притягнення до відповідальності.

Вагомого теоретичного та практичного значення набуває наведена автором кримінологічна характеристика незаконного посіву або вирощування маку та конопель в Україні, з урахуванням умов воєнного стану, що свідчить про стабільно негативну криміногенну обстановку у цій сфері. Це проявляється у

специфіці структури правопорушень (домінування посіву маку – 55 %, порівняно з вирощуванням конопель – 45 %), їх негативній динаміці у певні періоди (зростання до 1822 випадків у 2020 році та до 1716 у 2022 році), високій латентності, виражених територіальних відмінностях (зокрема, високий рівень зафіксовано у Рівненській, Житомирській, Чернігівській та Полтавській областях), а також значному впливі цих кримінально протиправних діянь на криміногенну ситуацію в регіонах. Важливою ознакою є зростання кількості таких правопорушень у періоди суспільно-політичної напруженості, зокрема в умовах воєнного стану. Насамперед, у 2022 році кількість випадків зросла на 10 % порівняно з 2021 роком. Водночас, у 2023-2024 році зафіксовано тенденцію до зниження (1024 та 872 випадки відповідно). Питома вага цих кримінальних правопорушень у загальній структурі наркозлочинності становить 4 %, а коефіцієнт злочинної інтенсивності коливається від 3 до 4,5 випадків на 100 тисяч населення.

Цінним для доктрини вітчизняної кримінологічної науки є запропонований авторський підхід до узагальнення кримінологічного портрету особи, яка вчиняє незаконний посів або вирощування наркотиковмісних рослин в Україні: це особа чоловічої статі, як молодого, так і середнього віку (від 29 до 54 років), громадянин України, переважно української національності, який проживає у міському середовищі, з базовою середньою або професійно-технічною освітою (70 %), який на момент вчинення правопорушення ніде не працював й не навчався (75 %). Більшість кримінальних правопорушень було скоєно за місцем проживання правопорушників, і близько 16 % з них вже мали кримінальний досвід, переважно у сфері незаконного обігу наркотиків. У 77 % випадків основним мотивом до вчинення правопорушень, передбачених ст. 310 КК України було прагнення забезпечити власну потребу у наркотичних засобах рослинного походження. Лише 2 % зловмисників діяли у складі організованих груп або злочинних угруповань. Переважна більшість осіб вчиняли таке кримінально протиправне діяння у тверезому стані, не перебуваючи під дією алкоголю чи наркотичних речовин.

Важливого значення для кримінологічної науки може мати вдосконалення сучасних наукових положень щодо проблем запобігання незаконному посіву або вирощуванню наркотиковмісних рослин в Україні, з урахуванням комплексних досліджень вітчизняних і зарубіжних вчених у галузі кримінології, кримінального права, а також вивчення цієї проблематики з інших спеціальностей, зокрема викладених у посібниках, методичних рекомендаціях та наукових статтях різних історичних періодів.

Заслуговує на увагу пропозиція дослідника щодо необхідності впровадження нової редакції ст. 310 КК України, а саме: шляхом доповнення вказаних у ч. 2 ст. 310 КК України кваліфікуючих ознак, а саме після слів «незаконне вирощування снотворного маку в кількості п'ятисот і більше рослин чи конопель у кількості п'ятдесят і більше рослин» наступним текстом «та/або незаконний посів або вирощування снотворного маку чи конопель вчинений в умовах воєнного або надзвичайного стану».

Дисертантом вдало вдосконалено вчення про систему детермінант незаконного посіву або вирощування наркотиковмісних рослин в Україні шляхом комплексного аналізу соціальних, економічних, політичних, культурних, психологічних та інших факторів, що значно загострюються в умовах воєнного стану і сприяють поширенню цього явища.

Обґрунтованим видається авторський підхід до визначення теоретико-прикладних положень системи загальносоціального та спеціально-кримінологічного запобігання незаконному посіву або вирощуванню наркотиковмісних рослин в Україні на основі комплексного підходу з урахуванням особливостей сучасних викликів та специфіки воєнного стану.

Заслуговує на підтримку запропонована О.М. Калюжним класифікація осіб, які вчиняють незаконний посів або вирощування маку чи конопель в Україні, з урахуванням мотиваційних та соціальних чинників: а) економічно вмотивовані; б) медично вмотивовані; в) емоційно нестійкі; г) особи з вразливим становищем.

Варто позитивно оцінити наукове бачення автора щодо доцільності застосування міжнародного досвіду запобігання незаконному посіву або вирощуванню наркотиковмісних рослин в Україні з урахуванням особливостей воєнного стану, що передбачає адаптацію найкращих практик до національних реалій, інтеграцію інноваційних методів моніторингу, посилення правового регулювання та забезпечення ефективної взаємодії державних і громадських інституцій.

Вдалими виявились визначені автором рекомендації щодо вдосконалення системи заходів запобігання незаконному посіву або вирощуванню наркотиковмісних рослин в Україні на основі інтегрованого підходу, зокрема шляхом консолідації правових, технологічних, соціальних, економічних та інших аспектів, що передбачають посилення законодавства, впровадження сучасних технологій моніторингу, підвищення ефективності правоохоронної діяльності, блокування онлайн-каналів збуту, підтримку молодіжних програм, розвиток альтернативних економічних можливостей тощо.

У висновках (стор. 233-244) за результатами дисертаційного дослідження сформульовано низку положень теоретико-методологічного характеру, а також рекомендацій, що мають вагоме значення у сфері запобігання незаконному посіву або вирощуванню наркотиковмісних рослин в Україні.

Усі представлені автором положення, висновки та рекомендації мають не лише наукову, а й практичну цінність. Переважна більшість авторських здобутків впроваджена у наукову-дослідницьку діяльність, навчальний процес і правозастосовну сферу, що підтверджується актами впровадження (стор. 302-305). Отже, саме із наведених та багатьох інших причин дисертаційне дослідження О.М. Калюжного, без всякого сумніву, вирізняється новизною й оригінальністю та свідчить про досягнення дисертантом високого фахового рівня для проведення високоефективних наукових досліджень.

Оцінка структури та змісту дисертації, її завершеності в цілому.
Структура і зміст дисертаційного дослідження Олексія Михайловича Калюжного на тему: «Запобігання незаконному посіву або вирощуванню

наркотиковмісних рослин в Україні» є логічно побудованими, зумовленими поставленою метою та завданнями дослідження, його об'єктом і предметом, відповідають логіці наукового пошуку.

Дисертація О.М. Калюжного складається з анотації, вступу, трьох розділів, що містять дев'ять підрозділів, висновків, списку використаних джерел (319 найменувань) та 21 додатку. Повний обсяг дисертації становить 305 сторінок, із них обсяг основної частини – 227 сторінки.

У розділі 1 «Соціально-правова природа незаконного посіву або вирощування наркотиковмісних рослин в Україні» автором вивчено сучасний стан наукової розробки проблеми запобігання незаконному посіву або вирощуванню наркотиковмісних рослин в Україні; надано характеристику незаконному посіву або вирощуванню наркотиковмісних рослин в Україні; досліджено зарубіжний досвід запобігання незаконному посіву або вирощуванню наркотиковмісних рослин в Україні.

Розділ 2 «Кримінологічна характеристика незаконного посіву або вирощування наркотиковмісних рослин в Україні» присвячено дослідженню питань кількісних та якісних показників незаконного посіву або вирощуванню наркотиковмісних рослин в Україні; встановленню кримінологічної характеристики осіб, які вчинили незаконний посів або вирощування наркотиковмісних рослин в Україні; виявленню особливостей детермінації незаконного посіву або вирощуванню наркотиковмісних рослин в Україні.

У розділі 3 «Кримінологічні заходи запобігання незаконному посіву або вирощуванню наркотиковмісних рослин в Україні» дисертантом визначено заходи загальносоціального запобігання незаконному посіву або вирощуванню наркотиковмісних рослин в Україні; представлено концептуальне бачення заходів спеціально-кримінологічного запобігання незаконному посіву або вирощуванню наркотиковмісних рослин в Україні; запропоновано шляхи вдосконалення системи запобігання незаконному посіву або вирощуванню наркотиковмісних рослин в Україні в умовах воєнного стану.

Слід також відмітити, що оформлення дослідження відповідає встановленим вимогам. Робота виконана грамотною українською мовою.

Про повноту викладення наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації свідчить та обставина, що результати дисертаційного дослідження відображені у 8 наукових працях, з яких: 4 – статті у наукових фахових виданнях України, 4 – тези матеріалів конференцій.

Оформлення дисертаційної роботи, виконаної О.М. Калюжним, повною мірою відповідає встановленим вимогам до наукових праць цього типу. Зміст анотації та висновків чітко відображає основні положення дослідження. Науковий стиль викладу матеріалу державною мовою є коректним і не викликає зауважень. Дисертація в цілому свідчить про глибоке володіння автором кримінальним правом та кримінологією, високий рівень обізнаності в науковій літературі й законодавстві, що відповідає високим вимогам наукової кваліфікації. Висновки та пропозиції, запропоновані дисертантом, базуються на достатній науковій платформі, що дозволяє визнати дослідження самостійним, завершеним і таким, що має вагоме значення для подальшого розвитку досліджуваної теми. Більшість висновків є науково обґрунтованими та оригінальними, що сприяє перегляду усталених поглядів та теоретичних підходів.

Загалом позитивна оцінка дисертаційного дослідження О.М. Калюжного та його окремих положень не виключає можливості висловлення застережень та зауважень щодо тих аспектів, що вимагають додаткової критичної оцінки, є суперечливими або потребують більш ґрунтовного аргументування. Це створює простір для конструктивної дискусії з автором, що дозволяє досягти глибшого розуміння представлених ідей.

1. Не ставлячи під сумнів наукову цінність запропонованої автором систематизації етапів історичного розвитку проблеми незаконного посіву та вирощування наркотиковмісних рослин (стор. 234), вважаємо, що варто доповнити її новим етапом, що відображатиме специфіку цього явища в умовах

воєнного стану. В умовах збройного конфлікту і кризових ситуацій можливе загострення проблеми незаконного культивування наркотиковмісних рослин, зокрема через ослаблення державного контролю та правопорядку, а також використання наркотиків як джерела фінансування незаконних структур, таких як збройні угруповання. Можна запропонувати ввести новий етап, який охоплюватиме період «Військового або конфліктного етапу» (або «Етап воєнного стану»). Така доповнена систематизація дозволить чітко виокремити проблеми незаконного посіву або вирощування наркотиковмісних рослин, які виникають не лише в мирні часи, а й у контексті збройного конфлікту, і дасть змогу більш обґрунтовано розглянути заходи протидії у цьому специфічному періоді.

2. Запропоноване здобувачем доповнення до ч. 2 ст. 310 КК України, яке вводить кваліфікацію незаконного посіву чи вирощування наркотиковмісних рослин в умовах воєнного чи надзвичайного стану, потребує більш детального обґрунтування та аналізу (стор. 235). На сьогоднішній день воєнний стан введено на всій території України, однак ця ситуація є тимчасовою. Коли воєнний стан завершиться, деякі регіони можуть залишитися під його дією через можливу ескалацію конфлікту чи особливості безпекової ситуації. Таким чином, воєнний стан може бути обмежений лише певними областями, що відкриває питання про доцільність і правову визначеність введення кваліфікуючої ознаки для всіх територій України або лише для тих, де воєнний стан триватиме. Тому важливо уточнити, як саме це нововведення застосовуватиметься в майбутньому: чи буде воно діяти на всій території країни або лише в тих областях, де фактично буде введено воєнний стан. Це питання також ставить під сумнів можливість правової визначеності, адже різні регіони можуть потрапити під різні правові умови в залежності від того, чи перебувають вони в зоні воєнного стану.

3. Заслугує на підтримку запропонована автором класифікація осіб, які вчиняють незаконний посів або вирощування маку чи конопель в Україні, з урахуванням мотиваційних та соціальних чинників (стор. 238-239). Проте доцільно було б додати ще один аспект класифікації, який враховував би вплив

зовнішніх та внутрішніх факторів, що зумовлюють участь у таких кримінальних правопорушеннях, а саме: «екологічно мотивовані особи», тобто необхідно звернути увагу на окрему категорію осіб, які можуть бути мотивовані специфічними умовами місцевості, клімату або екологічних обставин, що створюють сприятливі умови для посіву або вирощування наркотиковмісних рослин. Врахування додаткових категорій допоможе краще зрозуміти різноманітність мотивацій та факторів, що впливають на скоєння таких кримінальних правопорушень, і дозволить більш ефективно розробляти відповідні заходи запобігання.

Зазначені вище зауваження стосуються, в основному, спірних чи дискусійних аспектів, які не знижують загальної позитивної оцінки роботи О.М. Калюжного. Дисертаційне дослідження є самостійною, завершеною та комплексною працею, присвяченою актуальній темі. Воно має важливе науково-теоретичне і практичне значення, а також містить новаторські наукові положення, що сприяють ефективному вирішенню конкретних наукових завдань і підтримують комплексне дослідження проблеми запобігання незаконному вирощуванню чи посіву маку та конопель в Україні

Висновок щодо відповідності дисертації встановленим вимогам.

Грунтуючись на викладеному вважаю, що дисертаційне дослідження Калюжного Олексія Михайловича на тему: «Запобігання незаконному посіву або вирощуванню наркотиковмісних рослин в Україні», подане на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право», є завершеним монографічним дослідженням, яке виконане на належному рівні та відповідає вимогам, що пред'являються до подібного роду робіт. Тема дисертації є актуальною, сформульовані автором висновки та рекомендації є достатньо аргументованими, характеризуються науковою новизною та мають значення не лише для кримінально-правової науки, але й для правозастосовної практики.

Вивчення змісту дисертації свідчить про відсутність порушення автором вимог академічної доброчесності. У роботі наявні посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

дотримано вимоги норм законодавства про авторське право; надано достовірну інформацію про результати наукової діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

У процесі аналізу положень дисертації та наукових публікацій здобувача рецензентом не виявлено академічного плагіату, самоплагіату, фальсифікації та фабрикації. Викладені у дисертаційному дослідженні О.М. Калюжного рекомендації та конкретні пропозиції з удосконалення кримінологічних засад запобігання незаконному посіву або вирощуванню наркотиковмісних рослин в Україні, у тому числі загальносоціальних та спеціально-кримінологічних заходів запобігання незаконному посіву або вирощуванню наркотиковмісних рослин є теоретично обґрунтованими та аргументованими, хоча і не позбавлені окремих дискусійних моментів. Висновки та рекомендації, які отримані у процесі дослідження мають важливе практичне і теоретичне значення для кримінально-правової науки.

Основні положення дисертаційного дослідження з належним ступенем повноти були відображені автором у наукових статтях, підготовлених та опублікованих автором дисертації. Їх кількість і якість відповідає вимогам щодо публікацій, зарахованих за темою дисертації. Дисертація представлена О.М. Калюжним є самостійним завершеним науковим дослідженням, в якому отриманні нові науково обґрунтовані результати, спрямовані на вирішення наукового завдання, тому ця робота має істотне значення для розвитку вітчизняної кримінологічної науки.

Отже, дисертаційне дослідження Калюжного Олексія Михайловича на тему: «Запобігання незаконному посіву або вирощуванню наркотиковмісних рослин в Україні» на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право» є самостійною кваліфікаційною науковою працею, що виконана здобувачем особисто, містить нові науково-обґрунтовані теоретичні результати проведених ним досліджень, що мають важливе значення для розвитку науки. Відповідає спеціальності 081 – Право та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої ступеня доктора філософії та

доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року (зі змінами і доповненнями, внесеними постановою Кабінету Міністрів України від 03 квітня 2019 року № 283), Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року (зі змінами, внесеними постановою Кабінету Міністрів України від 21 березня 2022 року № 341, від 19 травня 2023 року № 502), Вимогам до оформлення дисертацій, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40 (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки України від 31 травня 2019 року № 759), а її автор – Калюжний Олексій Михайлович – на основі публічного захисту заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Рецензент:

Завідувач кафедри кримінально-правових

Дисциплін інституту права та безпеки

Одеського державного університету

внутрішніх справ

доктор юридичних наук, професор

Андрій БАБЕНКО